

‘Je hoeft niet te kiezen’

Prentenpraatboek over wonen in een pleeggezin

Het prentenboek *Je hoeft niet te kiezen* is speciaal geschreven voor kinderen in de onderbouw van de basisschool. Het is een informatief boek dat (aspirant) pleegouders en leerkrachten in de onderbouw van het basisonderwijs stimuleert om met kinderen in gesprek te gaan over hoe het is om te wonen in een pleeggezin. Dit boek geeft inzicht in het leven van pleegkinderen en brengt vanuit alledaagse gebeurtenissen de zoektocht naar identiteit en loyaliteit (bij wie hoor ik) in beeld. De praatplaten met open vragen stimuleren een gesprek met jonge kinderen voor wie het onder woorden brengen van hun situatie en gevoelens vaak moeilijk is. *Je hoeft niet te kiezen* richt zich op pleegkinderen, maar ook op andere kinderen in een (nieuw) pleeggezin en klasgenoten van pleegkinderen.

Deze lesbrieff biedt handreikingen om met het prentenboek aan de slag te gaan in de klas. Het bevat doorpraattips en creatieve verwerkingsvormen.

Lesbrieff groep 1-3

1. Fotocollage

Doel: De kinderen ontdekken dat elk kind uit een andere gezinssituatie komt. Ook de gezinssamenstellingen zijn anders. Kinderen ontdekken dat niet elk kind bij beide eigen ouders kan wonen. Deze activiteit helpt kinderen meer begrip te krijgen voor situaties van andere kinderen.

Laat alle kinderen een gezinsfoto meenemen. Kinderen die uit gebroken gezinssituaties komen mogen meerdere gezinsfoto's meenemen. Plak de foto's op een groot vel papier of een lange strook behang. Maak er een mooie fototentoonstelling van.

De fotowand is aanleiding voor een kringgesprek. Kies hierbij voor kleine kringen van maximaal 8 kinderen. Terwijl de andere kinderen andere activiteiten doen (onder leiding van een stagiaire of klassenassistent) kun jij als leerkracht met een groepje kinderen in een kleine kring gaan zitten. Laat elk kind de familiefoto('s) aanwijzen die bij hem/ haar horen.

Elk kind mag om de beurt over de foto vertellen. Wie staan er allemaal op? Wie is de oudste op de foto? Wie is de jongste?

Vinden kinderen het moeilijk om uit zichzelf over de foto te vertellen? Stel dan vragen als:

- Hoe vind je dat jij op de foto staat?
- Wie staat er naast jou op de foto?
- Hoe heten de mensen die op de foto staan?
- Met welke persoon op de foto zou jij het liefst een spelletje willen doen?

Kinderen die in een pleeggezin wonen kunnen aan de hand van de foto's vertellen over 'hoe het zit'.

Stel dan vragen als:

- Bij wie woon je nu?
- Uit wie ben je geboren?
- Hoe vaak zie jij je biologische (echte) familie?

2. Op wie lijk jij?

Doel: De kinderen ontdekken dat ze iets hebben meegekregen van hun ouders. Of ze lijken van buiten op iemand. Bijvoorbeeld: een kind heeft dezelfde kleur haar als zijn vader. Of ze lijken van binnen op elkaar. Bijvoorbeeld: een meisje kan om dezelfde dingen lachen als haar moeder.

In het prentenboek staat een praatplaat van allemaal fotolijstjes met verschillende familiesamenstellingen. Praat met de kinderen over de vraag die daar bij staat: 'Op wie lijk jij?'

Op de website van Ark Media (bij de productpagina van *Je hoeft niet te kiezen*) kun je een kleurplaat downloaden. De kleurplaat is hetzelfde als de praatplaat op pagina 14 in het boek, maar nu zijn er een aantal fotolijstjes leeg gelaten. De kinderen kunnen zichzelf tekenen met degen op wie ze lijken. Of met hun eigen familie.

3. Om over door te praten...

Doel: Door in kleine groepjes door te praten over persoonlijke vragen rond pleegzorg, zullen kinderen zich eerder veilig voelen om iets te vertellen. Deze activiteit wil kinderen aanzetten om iets persoonlijks over zichzelf te vertellen.

Ga na het lezen van het prentenboek in kleine groepjes (maximaal 6 kinderen) met elkaar in gesprek over het onderwerp 'pleegzorg'. Je kunt hiervoor de vragen achterin het prentenboek gebruiken. Als je een pleegkind in de klas hebt, kan dat kind in kleine groepjes iets meer vertellen over zijn of haar eigen situatie.

Laat het kind dan foto's of attributen van hem-/haarzelf meenemen aan de hand waarvan hij/ zij het verhaal kan doen.

Om het gesprek nog laagdrempeliger te maken kun je de vragen stellen met een handpop. De kinderen hebben dan het idee dat ze hun verhaal aan de pop toever-trouwen en niet direct aan elkaar. Indirect luisteren ze natuurlijk toch ook naar elkaar.

4. Voor pleegkinderen...

Doel: Door de situatie van een pleegkind tastbaar/ zichtbaar te maken gaat het 'taboe' wat het kind mogelijk zelf ervaart of wat anderen ervaren er van af. Door open te zijn over de situatie van het pleegkind komt er begrip voor zijn/ haar situatie.

Laat het pleegkind een kastje inrichten in de klas met foto's van biologische familieleden en van de pleegfamilie. Misschien zijn er attributen die nog herinneren aan de periode dat het kind nog bij de eigen ouders woonde. Misschien is er een knuffel die altijd met het kind mee ging bijvoorbeeld. Die voorwerpen mogen ook een plekje krijgen in het kastje.

Laat het kastje een week staan. Elke dag kies je een kort moment waarop het pleegkind even bij de juf/ meester mag zitten. Kinderen uit de klas mogen het pleegkind vragen stellen waarop het pleegkind samen met de leerkracht antwoorden kan geven.

Leg ook uit dat het pleegkind bijvoorbeeld bij Moederdag en Vaderdag twee cadeautjes mag maken. Omdat het nu een pleegmama heeft, maar ook nog een buikmama. Verwijs daarbij terug naar het verhaal van Lieke uit het prentenboek.

5. Fotolijst

Doel: Door na het verhaal creatief bezig te gaan kunnen de kinderen het verhaal rustig in hun gedachten verwerken.

Nodig per kind:

- A5 formaat karton
- ijslollystokjes, rietjes, schelpen of ander 'waardeloos' materiaal
- glitters
- fotohaakje
- lijm

Werkwijze:

Plak in het midden van het A5 karton een foto van jou met een familielid of familieleden. Versier de rand om de foto met ijslollystokjes, rietjes, schelpen of ander 'waardeloos' materiaal.

Doe wat lijmdruppels op de materialen die je hebt opgeplakt. Strooi er glitters overheen.

Plak een fotohaakje aan de achterkant van het karton. En... klaar is jouw eigen fotolijstje!

6. Zelf foto's maken

Doel: Kinderen vinden het geweldig om foto's te maken en die meteen terug te zien. Door zelf aan de slag te gaan met het thema 'foto's maken' gaat het verhaal meer leven. Doe deze activiteit bij voorkeur vóór je het prentenboek gaat lezen.

Laat de kinderen in groepjes van vier met elkaar op stap gaan in de klas of op het schoolplein. Het is fijn als er een stagiaire of ouder is die met het groepje mee gaat. Niet alle kinderen hoeven deze opdracht tegelijk te doen. Je kunt afspreken dat elk kind aan de beurt komt binnen een tijdsbestek van een week.

Geef de kinderen een digitale camera mee en laat ze foto's van elkaar maken.

Laat ze nadenken over vragen als:

- Hoe wil je op de foto staan? Hoe wil je kijken en hoe is je lichaamshouding?
- Wat is een mooie achtergrond?
- Met wie wil je op de foto?
- Welke kinderen uit het groepje lijken het meest op elkaar? Zet hen samen op de foto.
- Welke kinderen lijken helemaal niet op elkaar? Zet hen ook samen op de foto.

Druk van elk kind een foto af en maak er een fotocollage van. Hang foto's van kinderen die op elkaar lijken (i.v.m. huidskleur, haarkleur, kleur ogen, ...) bij elkaar.

Praat met de kinderen over de verschillen die je ziet. Zijn er ook overeenkomsten?